

en 'bevrijding' waren voor de meesten synoniemen geworden; met name voor koningin Wilhelmina was door haar kloelce radiotoespraken grote waardering gegroeid. Men zag in haar de personificatie van strijdend Nederland: een meer dan zestigjarige vorstin die gescheiden was van haar dochter en kleinkinderen, maar uit wier woorden telkens weer een onwrikbaar vertrouwen in de eindoverwinning en een zuiver medeleven met haar onderdrukt volk spraken. Dat kroonprinses Juliana en haar twee dochtertjes in Canada beschermd waren tegen Duitse bommen, strekte menigeen tot troost.

Beatrix was in januari '38 geboren, Irene in augustus '39. Bij beide gelegenheden was in de kring van aanhangers van het Oranjehuis gehoopt dat een kroonprins ter wereld zou komen. Waarom? Omdat dat een waarborg leek te bieden voor een directe voortzetting van de dynastie? Of speelde de figuur van Willem van Oranje een rol? Wij weten het niet. Een feit was dat zodra in de herfst van '41 in bezet gebied rondverteld werd dat prinses Juliana in verwachting was, menigeen op de geboorte van een prins ging hopen; hoe die zou gaan heten, leed geen twijfel: 'Willem'. 'Van officiële zijde zijn wij gerechtigd bekend te maken dat H.K.H. Prinses Juliana een nieuwe telg van het Huis van Oranje verwacht' - zo stond in december '41 in het illegale *Vrij Nederland* te lezen.¹ Vier maanden later volgde een rectificatie: 'Van betrouwbare zijde' had het blad vernomen dat de prinses een miskraam had gehad.² De bron van beide berichten is ons onbekend.

Op de avond van 19 januari '43 werd in Ottawa een prinses geboren. De Londense radio-uitzendingen maakten dat feit in de ochtenduitzendingen van 20 januari bekend. Lang niet iedereen kon regelmatig naar die uitzendingen luisteren maar wie het bericht opgevangen had, gaf het aan anderen door, soms wel, soms niet nauwkeurig. Menigeen vernam dat niet een prinses maar een prins ter wereld gekomen was, hetgeen, schijnt het, de feestvreugde vergrootte. Die vreugde werd nogal openlijk getoond, vooral in trams en treinen. Op het platteland waren hier en daar scholen waar kinderen oranje-strikjes in het haar droegen. Veel onderwijzers en onderwijzeressen lieten niet na, een enkel woord aan de geboorte van het prinsesje te wijden, in Goes werd een onderwijzer die luidkeels het Wilhelmus had laten zingen, ontslagen. Tot een demonstratie kwam het ook op de beurs in Rotterdam waar men de gele lampjes boven de makelaarsnissen ontstoken had.³ Alle

¹ *Vrij Nederland*, II, 7 (dec. 1941), p. 4. ² A.v., II, 12 (1 april 1942), p. 2. ³ Boven deze nissen bevonden zich lampjes in verschillende kleuren die men ontsteken kon om een makelaar die in een bepaalde nis zijn vaste standplaats had maar die zich in de beurshal bevond, te waarschuwen dat in zijn nis iemand op hem wachtte. Men stak alle gele lampjes tegelijk aan; zij benaderden de kleur oranje het best.